

Bruselj, 24. april 2025
(OR. en)

8086/25

EDUC 112
SOC 223
DIGIT 63
EMPL 143

DOPIS

Pošiljatelj:	predsedstvo
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Vloga unije spretnosti pri krepitevi evropskega izobraževalnega prostora – <i>orientacijska razprava</i>

V prilogi vam pošiljamo usmerjevalni dopis predsedstva o navedeni zadevi za orientacijsko razpravo na seji Sveta (izobraževanje, mladina, kultura in šport) 12. maja 2025.

Vloga unije spretnosti pri krepitvi evropskega izobraževalnega prostora

Izobraževanje in razvoj spretnosti sta v središču gospodarske in socialne agende Evropske unije. Da bi okrepili konkurenčnost Evrope ter njeno gospodarsko in demokratično odpornost ter vsem zagotovili enake možnosti pri dostopu do izobraževanja, vseživljenjskega učenja in kakovostnih delovnih mest, je Evropska komisija predstavila unijo spretnosti – strateško pobudo, katere cilj je izboljšati izobraževanje, usposabljanje in vseživljenjsko učenje.

Glede na vizijo Komisije se izobraževanje in spretnosti v okviru unije spretnosti obravnavajo kot celovito in celotno strateško orodje politike za gospodarsko konkurenčnost in stabilnost EU.

Unija spretnosti uvaja dve ključni pobudi, povezani z izobraževanjem:

- akcijski načrt za temeljne spretnosti, katerega poudarek je izboljšanje temeljnih spretnosti na področju pismenosti, matematike in naravoslovja ter digitalnih in državljskih spretnosti;
- strateški načrt za izobraževanje na področju naravoslovja, tehnologije, inženirstva in matematike (STEM), katerega namen je izboljšati znanje in poklicne poti na teh področjih.

Unija spretnosti je osredotočena na štiri sklope, da bi vsem zagotovila priložnost, da pridobijo trdno podlago spretnosti ter se vse življenje izpopolnjujejo in preusposablajo za izpolnjujoče življenje. Ti štirje sklopi so:

- razvoj spretnosti za kakovostno življenje in delovna mesta prek trdne izobrazbene podlage, in sicer s pobudami za krepitev in spodbujanje izobraževanja in spretnosti v okviru evropskega izobraževalnega prostora, vključno z novimi pobudami, kot je program podpore za temeljne spretnosti;
- izpopolnjevanje in preusposabljanje prilagodljive delovne sile za digitalni in zeleni prehod, vključno z ukrepi za podporo vseživljenjskemu učenju in izpopolnjevanju prek mehanizmov, kot je pilotni projekt jamstva za spretnosti;
- kroženje spretnosti po vsej EU s ciljem konkurenčnosti, vključno z ukrepi za olajšanje mobilnosti delovne sile z racionalizacijo priznavanja kvalifikacij v okviru pobude za prenosljivost spretnosti;
- privabljanje, razvijanje in zadrževanje talentov za prihodnost Evrope z ukrepi, kot je ukrep Marie Skłodowske-Curie „MSCA Choose Europe“.

V sporočilu Komisije je predlaganih tudi več novih ciljev, ki jih je treba doseči do leta 2030:

- delež poduspešnosti pri pismenosti ter matematičnih, naravoslovnih in digitalnih spretnostih bi moral biti manjši od 15 %, delež najvišjih dosežkov pri pismenosti, matematiki in naravoslovju pa vsaj 15 %;
- delež dijakov v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju na srednji ravni, vpisanih na področja STEM, bi moral znašati vsaj 45 %, pri čemer bi morala biti vsaj četrtnina dijakinj;

- delež študentov na terciarni ravni, vpisanih na področja STEM, bi moral znašati vsaj 32 %, pri čemer bi morali biti vsaj dve petini študentk;
- delež študentov, vpisanih v doktorske študijske programe na področju IKT¹, bi moral znašati vsaj 5 %, pri čemer bi morala biti vsaj tretjina študentk;
- letno število učečih se iz držav zunaj EU, ki študirajo in pridobijo diplomo na terciarni ravni v EU, bi moralo znašati vsaj 350 000.

Predlaga se nov okvir upravljanja (kot je določen v prilogi), vključno z evropskim odborom na visoki ravni za spretnosti ter evropsko opazovalnico za zbiranje podatkov o spretnostih, da se zagotovita z dokazi podprta oblikovanje in izvajanje politik. Odbor in opazovalnica bosta podprla delo Komisije v zvezi z novim priporočilom EU-27 o izobraževanju in spretnostih ter specifičnimi priporočili za države v ciklu evropskega semestra.

Izobraževanje in spretnosti se v okviru unije spretnosti obravnavajo kot strateško orodje za gospodarsko konkurenčnost. Čeprav pobuda priznava ključne izzive, kot so upad temeljnih spretnosti, pomanjkanje učiteljev ter potreba po digitalnih in zelenih spretnostih, pa izobraževanje in usposabljanje v veliki meri obravnava z vidika trga dela, pri čemer manj pozornosti namenja širšim izobraževalnim vrednotam, kot sta osebni razvoj in kritično mišljenje.

Vendar strateški okvir za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju, vzpostavljen leta 2021 z glavnim ciljem oblikovanja evropskega izobraževalnega prostora, ostaja ključen okvir za zagotavljanje celostnega pristopa k izobraževanju in usposabljanju v vseh okvirih in na vseh ravneh – od vzgoje in varstva predšolskih otrok do učenja odraslih, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem ter visokošolskim izobraževanjem. V njem je obravnavanih pet strateških prednostnih nalog, od katerih jih je več usklajenih s cilji unije spretnosti; vključuje tudi svoj sklop ambicioznih ciljev na ravni EU, o katerih so se dogovorile države članice in od katerih jih je treba do leta 2030 v enakem časovnem okviru kot nove cilje, predlagane v okviru unije spretnosti, doseči naslednjih pet:

¹ Informacijske in komunikacijske tehnologije.

- **Petnajstletniki z nizkimi dosežki pri temeljnih spretnostih**

Delež petnajstletnikov z nizkimi dosežki pri bralni, matematični in naravoslovni pismenosti bi do leta 2030 moral biti manjši od 15 %.

- **Osmošolci z nizkimi dosežki pri digitalnih spretnostih**

Delež osmošolcev z nizkimi dosežki pri računalniški in informacijski pismenosti bi do leta 2030 moral biti manjši od 15 %.

- **Vključenost v vzgojo in varstvo predšolskih otrok**

V vzgojo in varstvo predšolskih otrok bi do leta 2030 morale biti vključenih vsaj 96 % otrok med tretjim letom starosti in šoloobvezno starostjo.

- **Mladi, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje**

Delež mladih, ki zgodaj opustijo izobraževanje in usposabljanje, bi moral biti do leta 2030 pod 9 %.

- **Delež prebivalstva s terciarno izobrazbo**

Do leta 2030 bi terciarno izobrazbo morale imeti vsaj 45 % prebivalstva v starosti od 25 do 34 let.

Unija spretnosti in pobude v okviru evropskega izobraževalnega prostora si delijo več sinergij in skupnih ciljev, kot so krepitev spretnosti, vseživljenjsko učenje in mobilnost. Vendar je treba zagotoviti, da pristop unije spretnosti, osredotočen na trg dela, ne bi zasenčil širšega cilja evropskega izobraževalnega prostora, ki sledi osnovnemu načelu zajemanja sistemov izobraževanja in usposabljanja kot celote v okviru inkluzivne, celostne in v vseživljenjsko učenje usmerjene perspektive ter katerega namen je, da ti sistemi prispevajo k osebni, družbeni in poklicni izpolnjenosti vseh državljanov in državljanek ter spodbujajo demokratične vrednote, enakost, socialno kohezijo, aktivno državljanstvo in medkulturni dialog.

Spretnosti so temelj uspešnega in konkurenčnega gospodarstva, zato bi morali sistemi izobraževanja in usposabljanja državljane in državljanke na inkluziven način opremiti z visokokakovostnimi spretnostmi, začenši s temeljnimi spretnostmi, ki so ključni dejavnik osebne izpolnjenosti in razvoja, zaposljivosti, socialne inkluzije in aktivnega državljanstva. Osnovna pismenost in temeljne matematične spretnosti so ključnega pomena, vendar ne zadostujejo za to, da bi se posamezniki lahko soočili s hitro spreminjajočim se socialno-ekonomskim okoljem, zato je treba te spretnosti dopolniti s kritičnim mišljenjem, ustvarjalnostjo in državljanskim udejstvovanjem.

Glede na ta vzporedna prizadevanja in dobro uveljavljen okvir evropskega izobraževalnega prostora, ki je globoko zakoreninjen v sodelovanju med državami članicami ob podpori Evropske komisije, ter za čim večjo učinkovitost in uspešnost sistemov in politik izobraževanja in usposabljanja bi lahko unija spretnosti prispevala h krepitvi in utrditvi evropskega izobraževalnega prostora z obravnavanjem nastajajočih izzivov na področju izobraževanja in usposabljanja, pa tudi k zagotavljanju učinkovite uporabe razpoložljivih virov s preprečevanjem podvajanja in dodatnih upravnih bremen.

V ta namen morajo biti ministri in ministrice za izobraževanje in ključni deležniki dejavno vključeni v načrtovanje in izvajanje unije spretnosti, da bi zagotovili usklajenost z nacionalnimi politikami in prednostnimi nalogami na področju izobraževanja in usposabljanja ter smiselne in bolj informirane odločitve o reformah in naložbah na področju izobraževanja, usposabljanja in spretnosti. S pristopom, ki je usklajen med politikami izobraževanja in usposabljanja ter vključuje vse ustrezne sektorje, kot so zaposlovanje, socialne zadeve, gospodarstvo in finančni sektor, bi lahko kar najbolj povečali učinkovitost obeh okvirov (evropski izobraževalni prostor in unija spretnosti). S tem bi se ohranil celostni pristop k izobraževanju in usposabljanju, dogovorjen leta 2021, hkrati pa bi se izboljšal razvoj spretnosti.

Glede na navedeno in ob upoštevanju, da se na podlagi ocene prvega cikla evropskega izobraževalnega prostora, ki jo je pripravila Komisija, približujemo pregledu strateškega okvira – vključno s cilji na ravni EU, strukturo upravljanja in delovnimi metodami –, predsedstvo poziva ministre in ministrice, naj navedejo, kako se lahko po njihovem mnenju unija spretnosti in evropski izobraževalni prostor medsebojno dopolnjujeta in krepi, da bi po vsej EU spodbudili bolj inkluzivne sisteme izobraževanja in usposabljanja, ki bodo kos izzivom prihodnosti, ter čim bolj povečali prepoznavnost in politično podporo za spodbujanje napredka pri rezultatih izobraževanja, usposabljanja in spretnosti na evropski ravni.

Za usmerjanje orientacijske razprave predsedstvo ministre in ministrice poziva, naj odgovorijo na naslednji vprašanji:

1. Kako bi se lahko unija spretnosti in evropski izobraževalni prostor med seboj kar najbolje dopolnjevala pri zagotavljanju visokokakovostnega, inkluzivnega izobraževanja in usposabljanja za vse učeče se, hkrati pa bi se izognili podvajanju in nepotrebnim upravnim bremenom?
 2. Katerim ključnim elementom unije spretnosti bi bilo treba po prvem ciklu strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju dati prednost, da bi cilje evropskega izobraževalnega prostora podprli – ne pa poudarka preusmerili stran od njih –, in kako bi lahko poenostavili upravljanje, da bi zagotovili večjo skladnost ter hitrejše in prožnejše odločanje?
-

Predlog Evropske komisije o upravljanju unije spretnosti

